

publici te će, uz raskošne ilustracije, sigurno pridonijeti popularnosti svoje tematike među svima koji se zanimaju za lijepu i dobru knjigu.

Još je jedna odlika koncepcije ove studije to što zainteresiranome čitatelju nudi mogućnost čitanja pojedinačnih poglavlja izdvojeno iz cjeline, ovisno o interesima za pojedina pitanja i tematiku.

Knjiga *Hrvatska slikovnica do 1945.* otkriva poveznice ne samo s prethodnim povijesnim razdobljima nego i hrvatske kulture s ostalim europskim kulturama do kraja Drugoga svjetskog rata, kada je ta veza bila nasilno prekinuta i kada je u hrvatskoj kulturnoj svijesti, u području dječje književnosti, svedena na nekoliko podobnih naslova. Berislav Majhut i Štefka Batinić svojim radom i rezultatima omogućuju nam ponovno uspostavljanje kontinuiteta i bolje razumijevanje ne samo dječje književne i slikovničke produkcije nego i promjena pojmova djeteta i djetinjstva i prije i nakon 1945. godine. Njihovo istraživanje nedvojbeno upućuje na europski kontekst razvoja hrvatske slikovnice i pokazuje kako je slikovnica u Hrvatskoj potekla iz toga konteksta.

Nadalje, ova knjiga pruža uvid u do sada zanemarene aspekte hrvatske kulture i uspostavlja poveznicu između suvremenosti i njezine tradicije, prošle stvarnosti u kojoj su odrastale generacije djece i koja je kroz njihovo djetinjstvo formirala i sustave vrijednosti hrvatske pismene i obrazovane populacije. Ova je knjiga nezaobilazan izvor informacija i novih spoznaja i predstavlja temeljnu studiju za sva daljnja istraživanja hrvatske slikovnice, nakladništva u dječjoj književnosti, ilustracije, kulturnih studija djetinjstva, dječje recepcije pripovijedi u dijakronijskom kontekstu i srodnih tema.

Smiljana Narančić Kovač

Luka Čorak, Antun Milinković i Ljudevit Ilijanić. *Put u prošlost prirodoslovlja i obrazovanja : 250 godina Gimnazije Karlovac.* Karlovac: Gradski muzej Karlovac, 2016., 112 str. Dvojezično: hrvatski i engleski.

Gradski muzej Karlovac nakladnik je publikacije *Put u prošlost prirodoslovlja i obrazovanja : 250 godina Gimnazije Karlovac*, kataloga koji je popratio istoimenu izložbu koja je 16. listopada 2016. otvorena u Galeriji “Vjekoslav Karas”. Nema ljepšega načina da se proslavi tako važna obljetnica škole, tim više što je predstavljena *Prirodopisna zbirka Gimnazije Karlovac* stručno obrađena i djelomično restaurirana te zaštićena kao kulturno dobro.

Već u *Predgovoru* Antun Milinković naglašava ujedinjenje Kraljevske velike gimnazije Karlovac (prije: Niža gimnazija Karlovac) s Carskom i kraljevskom velikom realkom u Rakovcu u Kraljevsku veliku realnu gimnaziju u Rakovcu. Uvođenje novih nastavnih predmeta u područje prirodoslovlja sredinom 19. stoljeća usmjerava ih na uređenje i opremanje posebnih prostora – kabineta nastavnim učilima (pored nabave udžbenika i stručne literature).

Luka Čorak i Ljudevit Ilijanić suautori su izložbe i, uz Antuna Milinovića, autori tekstova koji slijede u katalogu. *Povijest srednjih škola i njihovih prirodoslovnih*

zbirke u gradu Karlovcu prvi je dio, koji započinje *Kraljevskom gimnazijom Karlovac*. Godine 1766. započinje djelovanje prve gimnazije kada pijaristi otvaraju dva razreda latinske škole (gimnazije). Godine 1783. školstvo preuzimaju franjevci Hrvatsko-primorske provincije sv. Križa.

Carska i kraljevska velika realka u Rakovcu djeluje od 1819. godine. Kabineti fizike, matematike, geometrije, geografije i prirodoslovlja pomno su opremani, a tu su i dvije velike zbirke: geološko-mineraloška i botaničko-zoološka. Škola ima i zvjezdarnicu, meteorološku stanicu i botanički vrt. Godine 1882. škola je spojena s Kraljevskom velikom gimnazijom u Karlovcu u Kraljevsku veliku realnu gimnaziju u Rakovcu. Školsko izvješće za 1874./1875. u inventaru prirodopisne zbirke navodi 2663 vrste različitih prirodnina (minerala, stijena, biljaka, životinja i fosila) s 5857 primjeraka.

Carska i kraljevska kadetska škola u Karlovcu ustrojena je od III. i IV. razreda zagrebačke kadetske škole i prva dva razreda kadetske škole iz Turnja preseljena 1878./1879. godine. Zbog zahtjevnoga nastavnog programa škola ima bogatu prirodopisnu zbirku i mnogobrojna učila (nastavne litografije, preparate, modele). Nakon ukidanja škole dio zbirke doniran je Kraljevskoj velikoj realnoj gimnaziji u Karlovcu.

Slijedi kataloški dio Prirodoslovne zbirke Gimnazije Karlovac, a predmeti u njoj datiraju uglavnom iz razdoblja od 1865. do 1880. godine. Tijekom 20. stoljeća zbirka se nije znatnije povećavala. Sadržava 1153 predmeta, na izložbi i u katalogu prezentirano je njih 204. Zbirka se dijeli na devet podzbirki, koje su redom opisane: *Geološko-mineraloška*, *Algološka*, *Botanička*, *Mikološka*, *Mikrobiološka*, *Malakološka*, *Zoološka*, *Antropološka*, *Geografsko-gospodarska*. Kataloški opisi stručni su i detaljni – sadržavaju naziv, dimenzije, vrijeme nastanka, mjesto nastanka, proizvođača, signaturu/oznaku, smještaj, opis i inventarni broj. Ističe se da veliki broj preparata, modela, nastavnih litografija, slika i crteža potječe iz Praga, Beča, Gere, Braunschweiga, Tabora, Dresdena.

Istaknuta je i važnost prepariranja (taksidermije) i njegov razvitak na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, a posebno Carl Akeley te Václav Frič, Viktor Hruby i Anton Andreas Pichler. Posebnu podzbirku čini *Oprema*, odnosno vitrine kabineta u kojima su zbirke sistematično čuvane.

U katalogu slijedi cjelina *Botanički vrt* da bi naglasilo da je uz ovu gimnaziju, jednu od osam najstarijih u Hrvatskoj, već 70-ih godina 19. stoljeća podignut veliki botanički vrt. Njegovu florističku raznovrsnost potvrđuju školska izvješća. U prvoj polovini i sredinom 20. stoljeća vrt će osiromašiti i biti devastiran postavši parkovna površina. Od 1998. radi se na ponovnom stvaranju vrta (arboretuma).

Publikacija se nastavlja cjelinom *Poznati učenici*, predstavljajući s ponosom najslavnije: Josipa Torbara, Ljudevita Rossija, Nikolu Teslu, Kamila Blagaića i Ljudevita Ilijanića.

Kratice / kazalo pojmova te *Literatura / mrežni izvori / izvori fotografija* nalaze se na samom kraju, neposredno prije *Zahvala*, koje su nužne o ovako važnoj obljetnici i velikom, izvrsno odrađenom poslu.

Katalog su grafički oblikovali Sandra Bolfek i Mladen Bolfek, a tiskao Kersch-offset Zagreb d.o.o. Kakvoći i ukupnom dojmu svakako pridonose fotografije Gorana Vranića i Silvija Adilovića.

Katalog, odnosno izložba, ima dodatak u obliku edukacijskoga radnog listića koji je uredila Hrvojkja Božić, a rađen je uz edukacijski program izložbe te je dio nagradne igre.

Može se pretpostaviti da su, ako ne svi, onda u velikoj većini, autori i suradnici na ovom vrijednom projektu bivši učenici Gimnazije Karlovac. Jednostavno se osjeća rad s emocijama i zahvalnošću.

Katalog je popratio također izvrsnu i zanimljivu izložbu autora Luke Čorka i Antuna Milinkovića. Izvrsnu muzeološku koncepciju prati i nadasve atraktivan likovni postav koji je dao Projektni biro 2A d.o.o., a za kakvoću su zaslužni suradnici: Sandra i Mladen Bolfek za grafičko oblikovanje tiskovina i Goran Vranić za fotografije te Ivica Brezović i Zdenko Turković za tehnički postav. Izložba je postavljena na tristotinjak kvadratnih metara te je posjetitelje vodila kroz dugu povijest Gimnazije. Mogli su vidjeti i osjetiti kako je izgledao kabinet prirodoslovlja krajem 19. stoljeća, upoznati najzanimljivije predmete zbirki... zapravo, mogli su osjetiti duh Karlovca toga vremena.

Grad Karlovac, Karlovačka županija i Ministarstvo kulture, koji su osigurali sredstva za projekt u povodu 250 godina Gimnazije Karlovac, mogu biti zadovoljni dobrom investicijom koja je rezultat suradnje Gradskoga muzeja Karlovac i Gimnazije Karlovac.

Elizabeta Serdar

Luka Boršić i Ivana Skuhala Karasman. *Naše žene : Leksikon znamenitih žena Hrvatske od X. do XX. stoljeća.* Zagreb: Naklada Jurčić, 2016., 187 str.

Godine 2016. u izdanju Naklade Jurčić izašao je leksikon intrigantnoga naslova *Naše žene : Leksikon znamenitih žena Hrvatske od X. do XX. stoljeća*. Tvrdo ukoričena knjiga autora Luke Boršića i Ivane Skuhala Karasman na 175 stranica donosi kratke biografske natuknice o nešto manje od 800 izabranih ženskih imena. Knjiga je podijeljena na tri dijela: kratki uvod, biografske natuknice i literaturu.

U uvodu su autori objasnili termine odnosno kriterije prema kojima je nastao drugi dio naslova knjige: “znamenite žene” “Hrvatske” i tisućljetno razdoblje. Prva dva termina imaju logičan slijed prema kojem su “znamenite žene” *žene koje su na ikoji način utjecale, istaknule se i/ili ostavile traga u području svog djelovanja*, a termin “Hrvatske” zapravo podrazumijeva bilo kakvu povezanost s Hrvatskom: rođenjem, djelovanjem, deklariranjem i/ili slično. Tisućljetni period obuhvaća razdoblje *od kraljice Jelene iz 10. stoljeća do žena rođenih do 31. prosinca 1929. godine ... terminus post quem non za žene koje su svojim životom i radom obilježile 20. stoljeće*, za koji mislim da se, s obzirom na to da u naslovu knjige stoji 20. stoljeće, možda trebala uzeti granica polovine 20. stoljeća.